

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Prima Scribendi Origine Et Vniversa Rei Literariæ Antiqvitate

Hugo, Hermann

Antverpiæ, 1617

Cap. XXX. De vi obligandi quam habent literæ. Vis moralis est, subinde maior quàm testium; ex lure ostensum. Vnde id factum? Quanta in scribendo chirographo adhibenda cautio, monstratum documento ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71265](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71265)

Denique non damnauerim erroris eos, qui piâ quadam consuetudinis simplicitate, libri alicuius sacri pagellam aliquam fortuitò arreptam legunt, vel dogmatis vel solatij alicuius capiendi causâ, quod diuo Aurelio Augustino sedenti & de vitæ mutatione cogitanti vñu venit, vt diuinitus sibi dictum arbitraretur quod primâ fronte in Paulinis Epistolis sibi offerebatur. Et multos dicere frequenter audiui solitos se ex libello Thomæ à Kempis sic querere in mœrore consolationem, neque ferè vñquam falli. Sanè Pater Ioannes Dauid è Societate nostrâ vir liberalissimi ingenij & acuti, Veridico suo Christiano extremo rotulam adiecit variis numeris illusam, alteri folio fenestrato suppectam; cuius circumuolutione, noui semper & noui numeri apparèt, nouarum, sed incertarum sententiarum (quibus totus liber refferus est) indices; vt quæ cuique sententia forte ceciderit, eam sibi dictam esse inspiratamque existimet. Sed futura velle conuicere ex versiculis ita fortunâ oblati, vt fecère Heraclius Imperator apud Cedrenum, Andronicus apud Gregoram lib. viii. damnata superstitio est, cap. Aliquantum, & cap. Si quis Clericos. xxvi. qu. v.

CAPVT XXX.

De vi obligandi quam habent literæ.

INITIO capitis superioris dixi literas moralem quamdam habere vim obligandi. Auctor mihi est Iustinianus lib. i i i. Instit. tit. xiv. De obligationibus: *Obligationum ex contractu, quatuor*

M 3 sunt

sunt species: aut enim re contrahuntur, aut verbis, aut literis, aut consensu. Dixi autem esse moralem vim. Ita enim scribit Paulus Iureconf. L. xxxviii. ff. De obligat. & action. Non figurâ literarum, sed oratione, quam exprimit, obligamur; quatenus placuit, non minus valere quod scripturâ quàm quod vocibus linguâ figuratis significaretur. vbi clarissimè ostendit, omnem illam vim ex placito esse hominum. Rectè autem addit, non minus valere scripturæ fidem quàm vocis, quia Leg. xv. Tit. xxi. Cod. lib. i v. sancit Constantinus Imperator, quòd eamdem vim obtinent tam fides instrumentorum quàm depositiones testium. Imò lib. viii. Cod. Tit. xxxix. Lege xiv. *Meliùs quidem si per scripturam.*

Porro hæc obligatio quæ ex literis oritur non est naturalis, sed ciuilis, vt Modestinus in L. Obligamur, li. versu penult. De action. P. & §. i. De liter. obligat. habet enim scriptura vim obligandi tantum ex Lege ciuili, aut summum ex Iure gentium. Et optandum quidem esset cum Senecâ lib. iiii. De Benef. *Vtinam nulla stipulatio emptorem venditori obligaret, ne pacta conuentaq; signis impressis custodirentur; fides potius illa seruaret, & æquum colens animus, &c. adhibentur ab vtraque parte testes: ille per tabulas plurium nomina interpositis pararius facit, ille non est interrogatione contentus, nisi rem manu suâ tenuit. O turpem humani generis & fraudis ac nequitia publica confessionem!* sed ex quo cœpit esse,

Nusquam tuta fides, —

& promissiones ac pacta passim perfidiâ eludi, cœpit illud Cicer. lib. i. epist. xiv. ad Atticum esse verissimum: *Nervos atque artus esse sapientiæ, non temerè credere.* Optimum verò Epicharmi consilium:

lium : Νῆες καὶ μέμναο ἀπίσειν : Sobrius esto, & memento nulli fidere.

Quia verò tam stricta ex scripto nascitur obligatio, non nisi præsentis prudentiæ animo ad syngraphas, cautiones & fiducias scribendas accedendum est: Si quis enim debere se scripserit, quod sibi numeratum non est, inquit Imperator libro III. Institut. Tit. XXII. De literarum obligat. is de pecuniâ minimè numeratâ, post multum temporis, exceptionem opponere non poterit. Atque adeò memorabile exemplum est, quo Pulcheria Augusta, prudentissima femina, fratrem suum Theodosium Imp. Iuniorum ab incautâ imprudentiæ syngrapharum subscribendorum consuetudine deterruit, ut de eâ refert Socrates lib. VII. cap. XXI. Theodoretus lib. V. cap. XXXVI. & Nicephorus Callistus lib. XIV. Histor. Eccles. cap. XXI. his verbis: Theodosius quòd naturâ apertus & simplex esset, & omnibus benignè facere cuperet, sæpè etiam literis quibus minimè oportuit, sententiâ earum non perspectâ, subscripsit. Quæ verò ei diuinitus quasi fidelis custos data erat in rebus omnibus magnifica, moderata & sapiens Pulcheria Augusta, id ipsum quoque morem absurdum coarguens, correxit. Syngrapham enim inter eum & se venditæ coniugis eius raptim compositam ei proposuit, eamq; ille scripturæ vim nesciens, confestim manus suæ annotatione confirmavit. Postridie eius diei Imperator coniugem ad se vocavit, quam Pulcheria se ei reddituram plurimum negavit; emptionis libellum ut testem (qui accusari aut reiici non posset) prætendens. Tantâ illa prudentiâ ac festiuitate fuit. Atque illa negligentiam eius arte quadam arguens, moderatione mirâ improvidam literarum subscriptionem sic in eo emendavit.

Hinc etiam è contrario tanta est Legum seueritas, in eos qui aliorum scripturam cum fraude imitantur, vt apud Ægyptios ambe iis manus amputentur, teste Diodoro Siculo lib. 1. Bibliothec. cap. vi. Quod & fecisse Claudium scribit Suetonius: *Proclamante quodam, præidendas falsario manus; carnificem statim acciri cum macherâ mensaq; lanionia flagitauit.* Et vix aliquanto mitius consuluit Alexander Seuerus in Tabellarium, quem, quia falsum causse breuem retulerat, incisus digitorum neruis deportauit. vt Auentinus scribit lib. 11. Annal. Boiorum, ex Lampridio in Alexand. Seuero.

Solitus tamen est Titus Vespasiani filius, cum amanuensibus suis per ludum iocumq; certando, imitari chirographa quæcumque vidisset, ac sæpè profiteri se maximum falsarium esse potuisse. vt Suetonius in Tito: quemadmodum & Alexis puer, Attico à manibus, studiosissimè Attici ægrotantis manum imitabatur, ne Cicero visâ alienâ literâ, de Attici morbo posset suspicari. vt Pet. Victorius lib. xviii. Var. cap. x. explicans illa verba lib. vii. epist. ii. ad Attic. *Alexidis animum amabam, quod tam propè accederet ad similitudinem tuâ literæ, manum non amabam, quod indicaret te non valere.* Sed hic astus pro ingenuo ludo habendus est, quando sine dolo malo adornatur. Alioqui vt huiusmodi fraudes tollerentur, temporibus Neronis Claudij, inquit Suetonius cap. xvi. *aduersus falsarios primùm repertum, ne tabula nisi pertusa ac ter lino per foramina traiecto obsignarentur.* (quarum tamen aperiendarum tres occultissimas artes recēset Lucianus in Alexandro.) Et à Iustiniano Imperatore grauiter cautum, ne facile comparationes literarum instituantur li. iv. Titu-

Titulo XXI. De Fide instrum. Leg. XIX. Quæ Lex
 vtinã aduersus apocryphos scriptores seuerè fuis-
 set exercita; neque aliter libri alicui attributi fuis-
 sent, nisi auditis testibus, & concepto iuramento
 illo Iustiniæneo: non inuentus fuisset Leucius
 quispiam qui falsa Apostolorũ Acta conscriberet,
 sub nomine Matthiæ, Iacobi minoris, Petri &
 Ioannis; non eò processissent Hexocarides & Leo-
 nides philosophi, qui eadem extruserunt, nomine
 Apostoli Thomæ, vt scribit Innocentius epist. III.
 ad Exuperium: non fuissent eã audaciã Mani-
 chæi, & Priscillianistæ, & Ebionitæ, auctoris
 Augustino lib. De fide contra Manichæos cap. IV.
 Orosio epist. ad Augustinum de erroribus Priscil-
 lianistarum, Epiphan. hæ. xxx. non hodieque tot
 impuri infamesque libelli, bonorum subinde no-
 minibus ad fraudem personati volitarent: quo-
 rum ego auctoris nihil imprecor grauiusquã
 Valentis Imperatoris supplicium; hoc est, vt vel
 calami illis inter scribendum rumpantur, aut ob-
 rigescant brachia (quod Valenti tertium contigif-
 se narrat historiæ, cum Basilium vellet scripto
 libello exturbare in exilium) aut certè vt ipsi,
 sanctã scelerum suorum pœnitudine ducti,
 optent, cum hæc scriberent, illud Neronianum:
Vitam nescissem literas!

CAPVT XXXI.

Varia scripturarum nomina.

ERIT hoc caput instar Campanici belluati
 tapetij varium & illusum; fortè eã gratiã et-
 iam iucundum, iis maximè qui nihil volunt
 M 5 char-